

1. ความหมาย

มาตรา 575 .“อันว่าจ้างแรงงาน คือ .สัญญาซึ่งบุคคลหนึ่งเรียกว่าลูกจ้างตกลงจะทำงานให้บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้” จ้างแรงงานมีสาระสำคัญดังนี้

- 1) เป็นสัญญาต่างตอบแทน โดยลูกจ้างตอบแทนด้วยการทำงานให้แก่ นายจ้าง และนายจ้างจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้แก่ลูกจ้างเป็นการตอบแทน
- 2) วัตถุประสงค์ของสัญญา คือการทำงาน of ลูกจ้างซึ่งอาจเป็นงานที่ใช้แรงงานหรือใช้สมองสติปัญญาของลูกจ้างก็ได้ เช่น งานกรรมกร งานบัญชี
- 3) นายจ้างตกลงจะให้สินจ้างแก่ลูกจ้างซึ่งอาจเป็นเงินหรือทรัพย์สินใด ๆ ก็ได้
- 4) เป็นสัญญาที่ไม่มีแบบ เมื่อมีการแสดงเจตนาตกลงถูกต้องตรงกันเมื่อทำสัญญาจ้างแรงงานแล้ว สัญญานั้นก็สมบูรณ์

2. สิทธิและหน้าที่ของลูกจ้างและนายจ้าง

หน้าที่ของลูกจ้าง

- 1) ต้องทำงานด้วยตนเอง จะให้บุคคลอื่นทำแทนไม่ได้ เว้นแต่นายจ้างจะยินยอมด้วย ถ้าลูกจ้างฝ่าฝืน นายจ้างมีสิทธิบอกเลิกสัญญาได้
- 2) ทำงานตามที่นายจ้างสั่ง แต่ต้องเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

สิทธิของลูกจ้าง

1) บอกเลิกสัญญาได้ ถ้านายจ้างโอนสิทธิของคนให้แก่บุคคลภายนอกโดยที่ลูกจ้างไม่ยินยอมด้วย (มาตรา 577)

หรือถ้าระยะเวลาของการจ้างมิได้กำหนดไว้ ลูกจ้างจะบอกเลิกสัญญาได้เมื่อถึงหรือก่อนที่จะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างในคราวหนึ่งเพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไป แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน (มาตรา 582)

2) ลูกจ้างมีสิทธิขาดงานได้โดยมีเหตุอันควร และชั่วระยะเวลาพอสมควรด้วย เช่น มีเหตุเจ็บป่วย หรือกลับไปเยี่ยมบ้าน

3) มาตรา 585 "เมื่อการจ้างแรงงานสิ้นสุดลงแล้ว ลูกจ้างชอบที่จะได้รับใบสำคัญแสดงว่าลูกจ้างนั้นได้ทำงานมานานเท่าไร และงานที่ทำนั้นเป็นงานอย่างไร" เพื่อประโยชน์แก่ลูกจ้างในการหางานใหม่

4) มีสิทธิได้รับค่าเดินทางจากกลับถิ่นที่อยู่เดิมจากนายจ้างซึ่งจะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ตามมาตรา 586 ดังนี้

(ก) เป็นลูกจ้างที่จ้างมาจากต่างถิ่น

(ข) นายจ้างออกค่าเดินทางมาให้

(ค) ไม่มีข้อกำหนดอย่างอื่นไว้ในสัญญาเพื่อยกเว้นหรือลดหย่อน หน้าที่

ของนายจ้าง

(ง) สัญญามีได้เลิกหรือระงับเพราะความผิดของลูกจ้าง

(จ) ลูกจ้างกลับไปยังถิ่นที่ได้จ้างภายในเวลาอันสมควร

หน้าที่ของนายจ้าง

1) จ่ายสินจ้างตามที่ได้ตกลงกัน

2) ออกใบสำคัญให้แก่ลูกจ้างเมื่อสัญญาสิ้นสุดลง

3) ออกค่าเดินทางจากลับให้ลูกจ้าง

สิทธิของนายจ้าง

1) บอกลีกสัญญาได้เมื่อลูกจ้าง

- (ก) กล่าวอ้างว่ามีฝีมือพิเศษ หากปรากฏต่อมามีได้มีฝีมือเช่นนั้น
- (ข) ขาดงานไปโดยไม่มีเหตุอันสมควรและเป็นเวลานาน

กำหนดระยะเวลาบอกลีกสัญญาจ้างของนายจ้างในกรณีที่มีได้ตกลงระยะเวลาสั้นไว้ นายจ้างย่อมบอกกล่าวลูกจ้างเมื่อถึงหรือก่อนถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวหนึ่งเพื่อเลิกสัญญาเมื่อถึงการจ่ายสินจ้างคราวต่อไป

2) ไล่ออกได้เมื่อลูกจ้าง

- (ก) จงใจขัดคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายของนายจ้าง และเป็นคำสั่งที่เกี่ยวกับการทำงาน
- (ข) ละเลยไม่นำพาต่อคำสั่งอันชอบด้วยกฎหมายของนายจ้างเป็นอาจฉิน
- (ค) ละทิ้งการงานไปเสีย
- (ง) กระทำผิดอย่างร้ายแรงต่อนายจ้างหรือบุคคลซึ่งมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับนายจ้าง
- (จ) ทำประการอื่นอันไม่เหมาะสมแก่การปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ลุล่วงไปโดยถูกต้องและสุจริต เช่นลูกจ้างเอาเวลาทำงานไปเล่นการพนัน

การจ่ายสินจ้าง

มาตรา 580 "ถ้าไม่มีกำหนดโดยสัญญาหรือจารีตประเพณีว่าจะพึงจ่ายสินจ้างเมื่อไร ท่านว่าพึงจ่ายเมื่องานได้ทำสำเร็จแล้ว ถ้าการจ่ายสินจ้างนั้นได้กำหนดกันไว้เป็นระยะเวลา ก็ให้พึงจ่ายเมื่อสุดระยะเวลาเช่นนั้นทุกคราวไป" ดังนั้นการจ่ายสินจ้างทำได้ดังนี้

- 1) เมื่อลูกจ้างได้ทำงานเสร็จ
- 2) ตามระยะเวลาที่ได้ตกลงกันไว้ ซึ่งอาจกำหนดไว้เป็น วัน เดือน ปี เมื่อสิ้นสุดระยะเวลาที่กำหนดไว้ นายจ้างต้องจ่ายสินจ้างให้ลูกจ้าง

3) ตามจารีตประเพณี

ในกรณีการจ่ายสินจ้างนี้ นายจ้างจะต้องจ่ายสินจ้างให้แก่ลูกจ้างตามที่ได้กล่าวมาแล้ว แม้นายจ้างจะไม่มีการจ่ายสินจ้างทำก็มีไว้ความผิดของลูกจ้างที่จะไม่ได้รับค่าจ้าง เช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 128/2525 การที่นำท่วมบริเวณโรงงาน แต่มิได้ท่วมตัวโรงงานจนนายจ้างต้องปิดโรงงาน แต่ลูกจ้างพร้อมที่จะทำงานให้แก่นายจ้างนั้น ไม่ถือว่าเป็นเหตุขัดขวางในการที่นายจ้างจะจ่ายค่าจ้างแก่ลูกจ้าง

3. ความระงับแห่งสัญญาจ้างแรงงาน

- 1) สัญญาจ้างแรงงานที่มีกำหนดระยะเวลา ย่อมระงับเมื่อครบกำหนดระยะเวลาดังกล่าว
- 2) ในกรณีลูกจ้างตายหรือวิกลจริต สัญญาจะระงับ ถ้าสัญญามีสาระสำคัญอยู่ที่ตัวนายจ้าง สัญญาจะระงับเมื่อนายจ้างตาย เช่น จ้างพยาบาลมาเฝ้าให้นายจ้าง ถ้านายจ้างตาย สัญญาจ้างจะระงับ
- 3) เมื่อฝ่ายหนึ่งผิดสัญญา อีกฝ่ายบอกเลิกสัญญาได้ ได้แก่ กรณีที่มีข้อสัญญาตกลงกันไว้ให้บอกเลิกสัญญาได้ หรือเมื่อมีการผิดสัญญาตามกฎหมายลักษณะจ้างแรงงาน เช่น ลูกจ้างให้คนอื่นทำงานแทนโดยมิได้รับความยินยอมจากนายจ้าง นายจ้างบอกเลิกสัญญาได้
- 4) กรณีอื่น ๆ อาทิ การชำระหนี้กลายเป็นพันวิสัย เช่น โรงงานทอผ้าที่ลูกจ้าง ทำงานอยู่ถูกไฟไหม้หมด นายจ้างไม่สามารถดำเนินกิจการต่อไปได้

วิธีเลิกสัญญา

ไม่ว่าจะได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาหรือไม่ เมื่อครบกำหนดแล้วลูกจ้างยังทำงานต่อไปโดยที่นายจ้างไม่พักจ้าง กรณีนี้คู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งจะเลิกสัญญาโดยบอกกล่าวล่วงหน้าในเมื่อถึงหรือก่อนจะถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวใดคราวหนึ่ง เพื่อให้เป็นผลเลิกสัญญากันเมื่อถึงกำหนดจ่ายสินจ้างคราวถัดไป แต่ไม่จำเป็นต้องบอกกล่าวล่วงหน้ากว่าสามเดือน

